

Genomförandet av samstämmighetspolitiken för utveckling

Till utrikesutskottet

Den 16 oktober 2012 beslutade utrikesutskottet att ge miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2011/12:167 Genomförandet av samstämmighetspolitiken för utveckling – fokus: den globala utmaningen ekonomiskt utanförskap och motioner som väckts med anledning av skrivelsen i de delar som rör utskottets beredningsområde.

Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör utskottets beredningsområde samt över motionerna 2012/13: U5 (MP) yrkandena 6–8 och 12 samt 2012/13: U3 (SD) yrkande 2.

I yttrandet finns fem avvikande meningar (S, MP, SD, V).

Utskottets överväganden

Utgångspunkter

I skrivelsen återrapporterar regeringen till riksdagen om genomförandet av den s.k. samstämmighetspolitiken för utveckling som har sin grund i riksdagens proposition Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122). Sveriges politik för global utveckling (PGU) handlar om en breddad syn på utveckling där regeringens alla politikområden ska bidra och där biståndet bara är en del. Fokus inom samstämmighetspolitiken för utveckling identifierades 2008 (skr. 2007/08:89) till arbete med sex globala utmaningar (Förtryck, Ekonomiskt utanförskap, Klimatförändringar och miljöpåverkan, Migrationsströmmar, Smittsamma sjukdomar och andra hälsohot, och Konflikter och sviktande situationer). I skrivelsen bedömer regeringen sitt arbete med de sex globala utmaningarna under 2010–2012, vilket redovisas i en bilaga. Av dessa frågor faller den globala utmaningen Klimatförändringar och miljöpåverkan under miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde.

Skrivelsen fokuserar särskilt på den globala utmaningen Ekonomiskt utanförskap. Denna utmaning handlar om fattiga länders och människors bristande möjligheter att kunna delta i, bidra till eller dra nytta av den globaliserade ekonomins möjligheter. I de delar som rör miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde anføres att jordbruk, skogsbruk och fiskerinäringen är centrala näringar för en tryggad livsmedelsförsörjning, för export och för sysselsättning i många av de fattigaste länderna. De senaste årens snabba och kraftiga svängningar i livsmedels- och råvarupriserna har påverkat livsmedelstryggheten negativt i många utvecklingsländer. I skrivelsen belyser regeringen sitt arbete med att bidra till en ökad export av jordbruksprodukter från utvecklingsländer. Regeringen lyfter fram potentiella mål-/intressekonflikter inom EU:s handels-, jordbruks- och fiskeripolitik, samt inom bioenergiproduktion.

Utskottets ställningstagande

Mål-/intressekonflikt: Fiskeripolitik och utveckling

Med anledning av kommittémotion 2012/13:U5 av Bodil Ceballos m.fl. (MP) yrkande 6 om att reformen av den externa fiskeripolitiken går för långsamt när det gäller fiskeriatvanten med utvecklingsländerna, och kommittémotion 2012/13:U3 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 2 om att fiskeriatvanten med utvecklingsländerna bör upphöra, vill utskottet anföra följande.

I juli 2004 antog Europeiska unionens råd slutsatser om hur riktlinjerna för fiskepartnerskapsavtal skulle se ut. Rådets slutsatser har genomförts i de avtal som nu finns. Detta har inneburit att man blev tydligare med att fisket skulle vara långsiktigt hållbart och bedrivas på ett överskott av kuststatens eller önationens resurser. En viktig skillnad var vidare att man skulle göra ekonomiska och sociala utvärderingar både före och efter avtalen. Därtill åtog man sig att i ökad omfattning förbättra det vetenskapliga underlaget för beslut avseende kvoter m.m. Kommissionen har sedan 2010 lagt in en klausul om mänskliga rättigheter i de förslag om förnyade avtal och protokoll som man har presenterat för rådet och parlamentet. Utskottet har tidigare uttalat sig om de s.k. fiskepartnerskapsavtalen (bet. 2011/12: MJU15 s. 12) och då anfört bl.a. följande.

Utskottet har erfarit att regeringen vid flera tillfällen har framfört synpunkter på EU:s fiskepartnerskapsavtal. En grundläggande svensk inställning är att Sveriges politik för global utveckling ska genomsyra och inarbetas i arbetet inom andra sektorer varhelst det är relevant. Synpunkter på fiskepartnerskapsavtalen och deras utformning utgår från att fisket ska vara hållbart, att det ska ske på ett överskott av bestånden som inte nyttjas nationellt och med hänsyn till tillgänglig vetenskaplig information, att EU:s sektorsstöd används i enlighet med de ingångna avtalen och följs upp samt att fisket sker i enlighet med gällande regelverk. I EU-kommissionens meddelande om den gemensamma fiskeripolitikens internationella dimension, KOM(2011) 424, presenterades den nya inriktningen för den reformerade gemensamma externa fiskeripolitiken. Kommissionen framhöll att EU i syfte att främja långsiktigt resursbevarande, goda styrelseformer för bilaterala fiskerelationer och en hållbar utveckling inom partnerländernas fiskesektor borde göra bl.a. följande inom ramen för de framtida fiskeriavtalen. EU borde

- basera avtalen på bästa tillgängliga vetenskapliga utlåtanden och uppgifter om den ackumulerade fiskeansträngningen i de berörda vattnen
- göra respekten för de mänskliga rättigheterna till ett grundläggande villkor för ingående och upprätthållande av fiskeavtal
- gå mot en situation där fartygsägarna bidrar mer till kostnaderna för tillträdesrättigheterna
- garantera att fiskeavtalen stöder bättre förvaltning inom fiskesektorn i partnerlandet, särskilt vad gäller övervakning, inspektion och administrativt samt vetenskaplig kapacitet
- garantera sund och effektiv ekonomisk förvaltning av medlen för sektorsstödet enligt avtalet, samt föreskriva indragning av betalningarna om resultaten inte uppnås.

Utskottet behandlade kommissionens meddelande i utlåtande 2011/12: MJU7 (Utlåtande med anledning av kommissionens meddelande om den gemensamma fiskeripolitikens internationella dimension). I utlåtandet välkomnar utskottet kommissionens meddelande och stöder många av de reformer som kommissionen föreslår, men understryker att politiken även måste genomföras i praktiken för att ge resultat.

Utskottet har sedan utlåtandet följt utvecklingen av EU:s externa fiskeripolitik och hållit ett stort antal överläggningar enligt 10 kap. 4 § riksdaysordningen med regeringen om fiskepartnerskapsavtalen. Som har redovisats ovan har kommissionen nu presenterat ett förslag till reformpaket för den gemensamma fiskeripolitiken. När det gäller den

externa fiskeripolitiken anser utskottet i likhet med regeringen att kommissionens förslag bör förbättras bl.a. när det gäller respekten för de demokratiska principerna, att kravet på utvärderingar följs och att hänsyn tas till EU:s mål för utvecklingssamarbete.

Utskottet finner det därför glädjande att rådet nyligen enhälligt antog rådsslutsatser som på flera punkter tillmötesgår de förbättringar av fiskepartnerskapsavtalen som utskottet har efterlyst. Utskottet har vidare erfarit att regeringen i samband med rådsslutsatserna har framfört ytterligare önskemål om förbättringar. Utskottet välkomnar de framsteg som nu har gjorts och utgår från att regeringen även i fortsättningen bedriver en aktiv politik på detta område samt vid behov informerar riksdagen om hur avtalen utvecklas.

Utskottet vidhåller sin uppfattning och noterar att regeringen i skrivelsen anför att man kommer att fortsätta att följa EU-arbetet om fiskepartnerskapsavtalen och driva ett hållbarhets- och utvecklingsperspektiv. Regeringen anser vidare att ett tidigt strategisk påverkansarbete är viktigt i detta syfte, liksom att arbeta multilateralt och bilateralt med andra länder i fiskefrågorna. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att motionsyrkandena inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Motionerna 2012/13:U5 (MP) yrkande 6 och 2012/13:U3 (SD) yrkande 2 bör därmed avstyrkas av utrikesutskottet.

Mål-/intressekonflikt: Globalt tryggt livsmedelsförsörjning – EU:s jordbrukspolitik och höga och rörliga livsmedelspriser

I motion 2012/13:U5 (MP) yrkande 7 uppmärksammas frågan om att avsluta EU:s jordbruks- och exportstöd. Med anledning av detta vill utskottet anförda följande. Som framgår av skrivelsen har reformeringen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik (GJP) pågått under en längre tid och har bidragit till att EU:s jordbrukspriser numera står i bättre samklang med världsmarknadspriserna. EU:s gemensamma jordbrukspolitik innehåller i dag betydligt mindre inslag av marknadsregleringar och handelsstörande element, men innebär dock fortsatt stora hinder för utvecklingsländer att utveckla sitt jordbruk. Höga jordbruksstöd och tullar inom EU, och i många andra OECD-länder, begränsar fortsatt utvecklingsländernas tillträde till dessa marknader. Som anføres i skrivelsen driver regeringen på för en fortsatt reformering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik i syfte att väsentligt minska utgifterna, nå en ökad marknadsorientering, frikoppla direktstödet och fasa ut marknadsstödet. Regeringen arbetar även aktivt för att utvecklingsdimensionen av GJP ska uppmärksammas mer i förhandlingarna. Därutöver arbetar regeringen för ett att slutföra Doharundan, vilket på jordbruksområdet skulle resultera i en betydande minskning av handelsstörande stöd och tullar samt en avveckling av exportstöd, vilket också kan ge positiva effekter för världens livsmedelsförsörjning.

Utskottet har behandlat frågan om en avveckling av exportbidragen i sitt betänkande 2010/11: MJU16. Utskottet hänvisade då till två interpellationssvar från landsbygdsminister Eskil Erlandsson. I ett av interpellationssvaren redovisade ministern att EU inom ramen för Doharundan har åtagit

sig att avveckla exportsubventionerna under förutsättning att andra länder avvecklar sina former av exportstöd (svar på ip. 2010/11:117). Enligt ministern bidrar exportsubventionerna till att snedvrider marknaderna för jordbruksprodukter i framför allt utvecklingsländerna och är därför med rätta hårt kritiserade i de pågående handelsförhandlingarna. Subventionerna ger även felaktiga signaler till jordbrukarna inom EU om vad konsumenterna egentligen vill ha. En fortsatt marknadsanpassning av jordbruket där jordbrukarna kan producera det konsumenterna efterfrågar är nödvändig för att skapa förutsättningar för tillväxt och ökad sysselsättning på landsbygden. Det behövs ytterligare reformer av den gemensamma jordbrukspolitiken. Exportsubventionerna bör därför enligt landsbygdsministern avvecklas senast 2013 i enlighet med de åtaganden som EU gjort i WTO-förhandlingarna. Landsbygdsministern har också redovisat att den svenska regeringen är helt emot exportbidrag och driver frågan om att avskaffa exportbidragen i alla forum där det är möjligt (svar på ip. 2008/09:316). Innan vi når denna målsättning är exportbidrag en del av den gemensamma jordbrukspolitiken. Kommissionen har enligt gällande regelverk möjlighet, och enligt vissa medlemsstater skyldighet, att lägga fram förslag om exportbidrag om marknadssituationen så kräver. Förslagen läggs fram i förvaltningskommittén för den samlade marknadsordningen. I förvaltningskommittén, vars uppgift är att tillämpa den politik som fastställts i ministerrådet, gäller det att rösta efter de regelverk som finns. Vid varje möte i förvaltningskommittén görs en bedömning av hur Sverige enligt existerande regelverk ska agera för att på bästa sätt uppnå det långsiktiga målet. I det läget kan enligt landsbygdsministern Sverige antingen välja att stödja kommissionen i dess arbete att hålla exportbidragen på en låg nivå eller att av principskäl rösta emot eller lägga ned Sveriges röst. Sverige kan genom ett aktivt agerande inom ramen för kommittéväsendet begränsa kommissionens tillämpning av olika marknadsinstrument i större utsträckning än om vi röstar principiellt mot alla exportbidrag som kommissionen lägger fram. Enligt ministern förutsätter detta att vi tar hänsyn till både marknadsförutsättningar och andra länders positionering.

Utskottet har erfarit att regeringen inom ramen för det pågående arbetet med reformen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik bl.a. har en övergripande handlingslinje om att uppnå en förbättrad samstämmighet med handels- och utvecklingspolitiken. Regeringen driver även en marknadsliberaliserande linje, vilken bl.a. innebär en avveckling av exportbidragen. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att utrikesutskottet avstyrker motion 2012/13:U5 (MP) yrkande 7 i den mån yrkandet inte kan anses tillgodosett.

Mål-/intressekonflikt: Bioenergiproduktion och livsmedelsförsörjning

Som regeringen anför i skrivelsen har den ökade globala efterfrågan på bioenergi lett till ökade investeringar i bioenergiproduktion i utvecklingsländer. Detta har bidragit till ökade inkomster för dessa länder. Ökad bioenergiproduktion kan dock bidra till ökad konkurrens om markanvändningen i utvecklingsländer. Det finns tendenser till att bl.a. andra länder eller företag utanför kontinenten köper upp eller arrenderar mark för produktion av energigrödor eller livsmedel. Det finns också en risk för att produktion av energigrödor konkurrerar med livsmedelsproduktion på ett icke önskvärt sätt, vilket kan få konsekvenser för livsmedelsförsörjningen i berörda länder och globalt.

Motion 2012/13:U5 (MP) yrkande 8 tar upp frågorna om att biogasproduktion kan leda till att människor tvingas flytta från sina marker och att livsmedelskrisen förvärras. I motionen framhålls att Sverige måste driva frågan om bindande regelverk till skydd för fattiga människors rättigheter och arbeta för att produktionen certifieras utifrån sociala och miljömässiga kriterier.

Med anledning av motionsyrkandet vill utskottet anföra följande. Inom EU har hållbarhetskriterier för biodrivmedel och andra vätskeformiga biobränslen tagits fram. Dessa fokuserar på bevarande av mark och ekosystem med särskilt hög biodiversitet samt utsläpp av växthusgaser i samband med förändrad markanvändning, odling och förädling (direktiv 2009/28/EG om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG). Direktivet har införlivats i svensk lagstiftning genom bl.a. lag (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen. Vid utskottets behandling av regeringens proposition 2009/10:164 Hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen (bet. 2009/10:MJU26) anförde utskottet bl.a. följande.

Inledningsvis kan utskottet konstatera att hållbarhetskriterierna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG dels rör frågan om att användningen av angivna bränslen m.m. ska medföra en viss angiven minskning av utsläppen av växthusgaser, dels att dessa bränslen inte ska vara producerade av råvaror från vissa angivna typer av markområden, områden som t.ex. har stor betydelse för den biologiska mångfalden eller där kol är bundet i mark och vegetation. Även om direktivet inte innehåller några hållbarhetskriterier som riktar in sig direkt på sociala aspekter så behandlas social hållbarhet på andra sätt. I direktivet framgår t.ex. av artikel 17.7 andra stycket att kommissionen vartannat år ska rapportera till Europaparlamentet och rådet om vilken inverkan den ökade efterfrågan på biodrivmedel har haft på den sociala hållbarheten i gemenskapen och i tredjeländer och om vilken verkan gemenskapens biodrivmedelspolitik har haft på tillgången till livsmedel till överkomligt pris, särskilt för människor som lever i utvecklingsländer, samt om bredare utvecklingsfrågor. Rapporterna

ska ta upp respekten för markrättigheter. Rapporterna ska, för både tredjeländer och medlemsstater som är viktiga källor för råvaror till biodrivmedel som används inom gemenskapen, ange om landet har ratificerat och genomfört vissa konventioner som tagits fram av ILO (Internationella arbetsorganisationen) och om landet har ratificerat och genomfört Cartagena-protokollet om biosäkerhet och konventionen om internationell handel med utrotningshotade arter av vilda djur och växter. Den första rapporten ska överlämnas 2012. Kommissionen ska vid behov föreslå korrigerande åtgärder, i synnerhet om det visar sig att produktionen av biodrivmedel i betydande grad påverkar livsmedelspriserna.

Vidare anförde utskottet att medlemsstaterna enligt artikel 18.3 i direktivet bl.a. ska vidta åtgärder för att se till att de ekonomiska aktörerna tillhandahåller tillförlitlig information. Om den ekonomiska aktören har vidtagit åtgärder för att ta hänsyn till dels den sociala hållbarheten i EU och i tredjeländer till följd av den ökade efterfrågan på biodrivmedel, dels den inverkan som unionens biodrivmedelspolitik har haft på tillgången på livsmedel till ett överkomligt pris, särskilt för människor i utvecklingsländerna, ska information lämnas om dessa åtgärder. Det föreligger dock ingen skyldighet att vidta sådana åtgärder. Enligt artikel 18.4 i direktivet ska gemenskapen sträva efter att ingå bilaterala eller multilaterala avtal med tredjeländer som innehåller bestämmelser om hållbarhetskriterier som motsvarar de kriterier som fastställs i direktivet. Vid ingåendet av dessa avtal ska särskild uppmärksamhet ägnas åt de åtgärder som vidtagits för att bevara områden som erbjuder grundläggande ekosystemtjänster i kritiska lägen, skydd av mark, vatten och luft, indirekta ändringar i markanvändning, återställande av skadad mark, undvikande av överdriven vattenförbrukning i områden med knapp vattentillgång samt de sociala aspekter som avses i artikel 17.7 andra stycket i direktivet.

När det gäller frågan om att Sverige för egen del bör ange sociala kriterier för bränsleproduktion hänvisade utskottet till att direktivets regler om hållbarhetskriterier inte har karaktären av s.k. minimiregler och att det inte heller kan anses önskvärt att enskilda medlemsstater ska få ställa nationella hållbarhetskrav. Utskottet ville dock, i likhet med vad som anfördes i betänkandena 2007/08:MJU15 och 2008/09:MJU28, anförda att den mycket viktiga utvecklingen av förnybara bränslen måste ske på ett sådant sätt att den inte medför oönskade effekter. Utskottet uttalade vidare att man såg mycket positivt på det arbete som pågår inom området certifiering och livscykelanalys av bränslen. När det gäller certifiering på nationell nivå hänvisade utskottet till ett frågesvar (integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabunis svar på fråga 2007/08:763 den 20 februari 2008 om rättvisemärkning av etanol) där det bl.a. anfördes att det från en handelspolitisk utgångspunkt är viktigt att dessa system inte skapar onödiga hinder för utvecklingsländer eller små och medelstora företag. En svensk ambition är därför att bidra till att utveckla internationella standarder eller harmonisera nationella standarder, certifieringar och märkningssystem på

klimatområdet för att undvika nya tekniska handelshinder. I detta sammanhang spelar det arbete som bedrivs inom Internationella standardiseringsorganisationen (ISO) vad gäller standarder för biobränsle stor roll. Även organisationens arbete med miljömärkning och miljödeklarationer, och arbetet med att ta fram riktlinjer för socialt ansvarstagande har stor betydelse.

Utskottet vidhåller sin uppfattning och anser därmed att motion 2012/13: U5 (MP) yrkande 8 inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Yrkandet bör därför avstyrkas av utrikesutskottet.

Global utmaning: Klimatförändringar och miljöpåverkan

När det gäller den fråga som väcks i motion 2012/13:U5 (MP) yrkande 12 om ekonomiskt stöd till klimatarbete i fattiga länder har utskottet tidigare behandlat liknande motionsyrkanden, bl.a. i betänkande 2011/12: MJU25. Utskottet anförde då att en verkkningsfull klimatpolitik förutsätter att Sverige och andra industriländer tar ledningen och ansvaret för åtgärder, inte enbart inom de egna landgränserna utan också i utvecklingsländer. Marknadsbaserade mekanismer i nuvarande och nya former kommer att vara centrala element i en internationell klimatsamverkan även efter 2012. Utskottet anförde även att regeringen under det svenska ordförandeskapet i EU drev på för att få fram ett ökat stöd till utvecklingsländerna och att detta arbete fortsätter. Enligt beslut på FN:s klimatomöten ska utvecklingsländerna fram till 2012 få ett samlat klimatbistånd på 30 miljarder dollar. Av dessa bidrar EU med den största enskilda delen, en tredjedel av den totala summan. Från och med 2020 ska 100 miljarder dollar varje år gå till åtgärder för begränsning och anpassning i utvecklingsländer. Utskottet anförde att det är viktigt att det klimatbistånd som ges är nytt och additionellt samt att ansträngningar görs för att finna nya former av finansiering utöver den offentliga, som ett led i en internationell process. När det gällde frågan om att öronmärka auktioneringsintäkter från handelssystemet hänvisade utskottet till finansministerns svar på en interpellation den 18 oktober 2011 (ip. 2011/12:27) där han anförde att Sverige under nuvarande period i handelssystemet har delat ut sina utsläppsrätter till industrin utan kostnad och att det efter 2012 blir norm att sälja utsläppsrätterna. Regeringen räknar med att ca 1,3 miljarder kronor kommer in på budgetens inkomstsida årligen från 2013. Enligt EU:s utsläppshandelsdirektiv bör 50 procent av intäkterna från auktioneringen av utsläppsrätterna, eller ett ekonomiskt värde motsvarande dessa inkomster, gå till klimatåtgärder på nationell eller internationell nivå. De klimatåtgärder som åsyftas i direktivet är t.ex. åtgärder för utsläppsminskningar, satsningar på klimatiforskning och förnybar energi men också klimatåtgärder i utvecklingsländer. En grundläggande princip för regeringen är att inte öronmärka intäkter till statsbudgeten för specifika ändamål. Regeringen anser vidare att utgiftssidan inte ska bestämmas av enskilda inkomstkällor utan bedömas utifrån nationella prioriteringar. Men den principen påverkar inte regeringens höga

ambitionsnivå på klimatområdet. Exempelvis avsätter regeringen under perioden 2010–2012 totalt 8 miljarder kronor till klimatåtgärder i utvecklingsländer. Därutöver gör regeringen enligt interpellationssvaret ett antal klimatrelaterade satsningar på nationell nivå, inom exempelvis energieffektivisering och energiforskning.

Utskottet ansluter sig till det som anförs i skrivelsen om att det är en fortsatt viktig process att identifiera andra möjliga finansieringskällor, vid sidan av biståndet, för klimatrelaterade investeringar i utvecklingsländer och medelinkomstländer samt att skapa bättre förutsättningar för den privata sektorns klimatrelaterade investeringar på lokal och på internationell nivå.

Mot bakgrund av det anförda anser inte utskottet att något initiativ är nödvändigt med anledning av motion 2012/13:U5 (MP) yrkande 12. Yrkandet bör därför avstyrkas av utrikesutskottet.

I övrigt har utskottet inte något att anföra med anledning av regeringens skrivelse.

Stockholm den 6 december 2012

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Bengt-Anders Johansson (M), Johan Löfstrand (S), Rune Wikström (M), Helén Pettersson i Umeå (S), Johan Hultberg (M), Jan-Olof Larsson (S), Anita Brodén (FP), Pyy Niemi (S), Åsa Coenraads (M), Helena Leander (MP), Irene Oskarsson (KD), Josef Fransson (SD), Christer Akej (M), Christina Karlsson (S), Staffan Danielsson (C) och Jacob Johnson (V).

Avvikande meningar

1. Fiskepolitik och utveckling (S, MP)

Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Pyy Niemi (S), Helena Leander (MP) och Christina Karlsson (S) anför:

Vi anser att utvecklingen inom EU är på väg åt rätt håll och att den svenska regeringen driver på i rätt riktning men att takten är alldeles för långsam. Utvecklingssamarbetet bör inte förknippas med krav på kompensation i form av fiskerätter för EU-fartyg. En grundläggande förutsättning för att fiskeavtalen med utvecklingsländer ska kunna accepteras är att det finns uttryckliga krav på hållbarhet och effektiv fiskeriförvaltning, krav som också följs upp under avtalsperioden, och där bristfällig uppfyllelse ska vara en grund för avtalsförändringar. En annan förutsättning är att det finns ett väldokumenterat överskott av resurser, relevanta beståndsuppskattningar, en effektiv fiskekontroll och en skyddad kustzon för det lokala fisket. Utvärderingen av det föregående avtalet, i de fall ett sådant finns, ska offentliggöras innan förhandlingar om ett nytt avtal kan påbörjas. Det är också ett krav att grundläggande mänskliga rättigheter respekteras i avtalslandet. Eftersom brister i den internationella fiskeförvaltningen sätter gränser för de krav som EU kan driva i samband med fiskeavtalen, bör Sverige och EU intensifiera arbetet för att stärka den. Uppföljningen av åtagandena från FN:s toppmöte Rio plus 20 som hölls i juni 2012 är ett lämpligt forum.

Vi anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:U5 (MP) yrkande 6.

2. Fiskepolitik och utveckling (SD)

Josef Fransson (SD) anför:

Sverigedemokraterna motsätter sig större delen av EU:s externa fiskeripolitik. Vi ifrågasätter kostnadseffektiviteten i framför allt fiskeavtalen och ser helst att avtalen inte förlängs när det gäller utvecklingsländerna. Man använder fiskeripolitiken och pengar från den svenska medlemsavgiften, där Sverige är en stor nettobetallare, för att upprätthålla en fiskeflotta, främst i Spanien och Portugal, som borde ha anpassats till hållbara fiskenivåer vid det här laget. EU:s fiskepartnerskapsavtal cementerar ett förlegat synsätt på fiskeripolitiken och belastar fiskebestånden ytterligare. Detta ligger inte i linje med ett hållbart fiske. Regeringen framhåller i skrivelsen att det är viktigt att fiskeripolitiken utformas så att det gynnar utvecklingsländerna. Vi anser dock att EU:s fiskeavtal över huvudtaget inte går att förena med en hållbar utvecklingspolitik. EU:s fiskeflotta är dåligt kontrollerad och undergräver utvecklingsländernas möjligheter att utveckla ett lokalt fiske,

möjligheter att skapa arbetstillfällen och att försörja sin egen befolkning med fisk. I stället bör EU använda biståndsmedel till att stödja det lokala fisket och dess kapacitet, vilket skulle skapa verklig utveckling för de berörda länderna. Om vi ska ha en samstämmig politik för global utveckling måste därför fiskeriavtalen upphöra.

Vi anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:U3 yrkande 2.

3. Globalt tryggt livsmedelsförsörjning (S, MP, V)

Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Pyry Niemi (S), Helena Leander (MP), Christina Karlsson (S) och Jacob Johnson (V) anför:

Regeringens resultatskrivelse lyfter förtjänstfullt fram de målkonflikter som finns i EU:s handelspolitik. Skrivelsen belyser utvecklingsländernas problem med tillträde till EU:s marknad. Det är förvånande att regeringen valt att bortse från det välkända faktum att EU:s jordbruks- och exportstöd påverkar utvecklingsländerna negativt. FN:s speciella rapportör för livsmedelssäkerhet lyfter i sina skrivelser fram småskaligt och ekologiskt jordbruk som en utgångspunkt för livsmedelssäkerheten i fattiga länder. Regeringen visar en medvetenhet kring den negativa effekt som höga och rörliga priser får för småskaliga producenter. Skrivelsen föreslår dock ingen lösning av problemet. Det görs en hänvisning till Sveriges deltagande i reformeringen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. De svenska frivilligorganisationer som tillsammans med sina internationella partner följer förhandlingarna har dock ifrågasatt regeringens roll i förhandlingarna. Vi menar att regeringen har ett uppdrag att intensifiera arbetet med att avsluta exportstöd. Stöd för detta finns i beslut från WTO:s ministerkonferens 2005.

Vi anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:U5 (MP) yrkande 7.

4. Bioenergiproduktion och livsmedelsförsörjning (S, MP, V)

Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Pyry Niemi (S), Helena Leander (MP), Christina Karlsson (S) och Jacob Johnson (V) anför:

Odling av grödor för biobränsle utgör en möjlig källa för omställning till förnybar energi och till exportinkomster för jordbrukare i utvecklingsländer. Men trenden är allt oftare att internationella biobränsleföretag köper upp jorden, och det finns exempel som visar att storskalig produktion lett till att människor tvingats flytta från sina marker. EU har antagit ett mål om att 10 procent av allt transportbränsle ska vara förnybart senast 2020. Problemet är att EU vill fylla stora delar av målet med biobränslen som importeras från fattiga länder. Det finns en stor risk för att det kan leda till att livsmedelskrisen förvärras. Konkurrens om mark rapporteras också

skapa konflikter och brott mot de mänskliga rättigheterna. Vi är kritiska till att regeringen förlitar sig på frivilliga riktlinjer. Det är bra att frågorna lyfts fram i FAO:s uppförandekoder men riktlinjerna erbjuder inte en lösning på de problem som riskerar att uppstå i samband med storskaliga markinvesteringar. Sverige måste driva frågan om bindande regelverk som kan hålla företag ansvariga för de perspektiv som är vägledande för politiken för global utveckling, dvs. rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv. För att på allvar möta klimathotet krävs en grundläggande omställning av hela transportsystemet. Vi bör också aktivt stödja utvecklingsländerna i en omställning till transportmedel drivna med förnybara bränslen. För att verkligen komma till rätta med konkurrensen om mark behöver köttkonsumtionen i den rika delen av världen minska. Biodrivmedel behövs, inte minst för utvecklingsländernas egen omställning, men det är viktigt att produktionen certifieras utifrån sociala och miljömässiga kriterier.

Vi anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:U5 (MP) yrkande 8.

5. Klimatförändringar och miljöpåverkan (MP, V)

Helena Leander (MP) och Jacob Johnson (V) anför:

Inför klimatförhandlingarna i Köpenhamn 2009 lovade regeringen nya medel på över 7,5 miljarder kronor, men klimatarbetet i fattiga länder har inte fått en enda ny krona. I stället har regeringen bett Sida att inventera pågående biståndsprojekt och bocka för vilka som kan anses vara klimatrelaterade. Dessutom har regeringen, genom projekt av tvivelaktigt värde, satsat stora belopp på att skaffa utsläppsrätter från länder utan några minskningsåtaganden. I årets budget halverar regeringen dessutom sin budgetlinje på miljö- och klimat i biståndet. Biståndet behövs mer än någonsin för att bekämpa fattigdom och stödja demokratisk utveckling. Allt bistånd ska givetvis vara miljö- och klimatsäkrat och biståndet kommer, med nödvändighet, att förhålla sig till krav på anpassning. Sverige måste också aktivt verka för att få fram nya finansieringsmekanismer. Vi vill införa ett verkligt ekonomiskt stöd till klimatarbete i fattiga länder. Intäkter som statsbudgeten får från auktionering inom ramen för EU:s handel med utsläppsrätter bör användas till internationella klimatsatser.

Vi anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:U5 (MP) yrkande 12.